

רע"פ 8049/13 - איתמר חדד נ' מדינת ישראל

רע"פ 8049/13 - איתמר חדד נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 8049/13

איתמר חדד

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט העליון

[03.02.2014]

כבוד השופט ס' ג'ובראן

בשם המבקש:

עו"ד אבי חימי

בשם המשיבה:

עו"ד נורית הרצמן

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 13.10.13 בעפ"ג 4102-06-13 שניתן על ידי כבוד השופטים: א' טל - סג"נ, א' מקובר וז' בוסתן

החלטה

1. בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (סגן הנשיאה א' טל והשופטים א' מקובר ו-ז' בוסתן) בעפ"ג 4102-06-13 מיום 13.10.2013, אשר דחה את ערעור המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בכפר סבא (השופטת נ' בכור), ב-ת"פ 4622-12-12 מיום 6.5.2013. הבקשה שלפניי נסובה סביב רצונו של המבקש להשתלב במסגרת של טיפול בגמילה מסמים.

רקע והליכים

2. המבקש הורשע ביום 11.2.2013, לאחר הודאתו, בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע (סעיף 499 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); שלוש עבירות של הסגת גבול פלילית (סעיפים 447(א) ו-29(א) לחוק העונשין); ארבע עבירות של התפרצות בצוותא למקום מגורים בכוונה לבצע גניבה (סעיפים 406(ב) ו-29(א) לחוק העונשין); חמש עבירות של גניבה (שלוש עבירות על פי סעיפים 384 ו-29 לחוק העונשין, ושתי עבירות על פי סעיף 384 לחוק העונשין); וקבלת דבר במרמה (סעיף 415 לחוק העונשין). כתב האישום המתוקן כולל שמונה אישומים. בתמצית, המבקש יחד עם שניים נוספים, קשרו קשר להתפרץ לבתי מגורים בעיר רעננה. בחלק מן המקרים ניסיונם כשל נוכח העובדה שהופעלה אזעקה, ובחלק מן המקרים ניסיונם צלח והם גנבו בין היתר כסף מזומן, מחשבים ניידים, שעונים, ועוד.

3. ביום 6.5.2013, נגזר דינו של המבקש. בתחילת גזר הדין, התייחס בית משפט השלום לתסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו, ממנו עולה כי הוא בן 21, נשוי, בעל נטייה לאימפולסיביות וקשיים לרסן את דחפיו. עם זאת, צוין כי נראה שהוא בתחילת "תהליך התבוננות פנימית, הסקת מסקנות ושינוי מסוים בדפוסי חשיבתו". עוד צוין כי לחובתו שלוש הרשעות קודמות בגין עבירות רכוש, נהיגה ואליומות. לבסוף, צוין בגזר הדין כי המלצת שירות המבחן הייתה על ענישה עם מאפיינים טיפוליים, וכי "תחילה יעבור גמילה פיזית מסמים באשפוזית ובהתאם להתרשמות הצוות במקום - ימשיך בקהילה טיפולית... לצורך כך מומלץ לדחות את הדיון לתקופת ניסיון של ארבעה חודשים במהלכם ישהה במסגרת סגורה של טיפול בגמילה". לאחר מכן, פנה בית משפט השלום לקבוע את מתחם הענישה ההולם. נוכח חומרת העבירות בהן הורשע, נסיבות ביצוע העבירות (גניבת רכוש רב ובעל ערך, תפקידו המרכזי של המבקש, העבירות בוצעו לאחר תכנון קפדני) ומדיניות הענישה הנהוגה, קבע בית המשפט את מתחם הענישה בין 12 ל-36 חודשי מאסר בגין כל אחד ממעשי ההתפרצות. עם זאת, לפני משורת הדין קבע בית המשפט כי העונש ייגזר על פי המתחם הנ"ל לכל האישומים יחדיו. לאחר מכן קבע בית המשפט את עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה. כנסיבות לחומרה, ציין את התרשמות שירות המבחן כי המבקש "גיבש דפוסי אישיות אנטי סוציאליים... מתקשה להכיר בתכנון העבירה ובהתנהגותו המניפולטיבית", את עברו הפלילי, ואת העובדה שביצע את העבירות על אף שעמד נגדו מאסר על תנאי בר הפעלה. כנסיבות לקולה, ציין את נסיבותיו האישיות של המבקש, את הודאתו והעובדה כי לקח אחריות על מעשיו, וכן את גילו הצעיר.
4. עוד צוין כי בית המשפט בחר שלא לחרוג ממתחם הענישה לקולה מכוח שיקולי שיקום, נוכח חומרת העבירות בהן הורשע; עברו הפלילי והמאסר על תנאי בר הפעלה שהיה תלוי ועומד נגדו; והעובדה כי "עד כה לא פעל הנאשם [המבקש - ס' ג"] על מנת להשתלב בהליך טיפולי - הרי שמדובר במס שפתיים בלבד".
5. על בסיס כל אלה, גזר בית המשפט על המבקש 40 חודשי מאסר (36 חודשים בפועל, והפעלת מאסר על תנאי במצבר מ-ת"פ (שלום-כפ"ס) 46926-05-11); 12 חודשי מאסר על תנאי; קנס בסך 5,000 ש"ח; ופיצוי בסך 2,000 ש"ח לכל אחד מבעלי הבתים אליהם התפרץ.
6. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי. בין היתר, טען כי בית משפט השלום שגה כשלא הפנה אותו, בהתאם להמלצת שירות המבחן, להליך גמילה מסמים מבלי שניתנה לו אפשרות להוכיח את סיכויי להשתקם. עוד טען, כי על יתר שותפיו נגזרו עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור, בציינו כי נוכח חומרת העבירות מחד גיסא, ונסיבותיו האישיות מאידך גיסא, העונש שנגזר עליו אינו סוטה מרף הענישה ההולם. הבקשה ותגובת המשיבה
7. המבקש מצוין שתי סוגיות שחורגות מעניינו הפרטני ומצדיקות את קבלת הבקשה.

8. הסוגיה הראשונה, עניינה בתנאים שנקבעו בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה (20.3.2011) (להלן: עניין סויסה) לשליחתו של נאשם לחלופת מעצר של טיפול בגמילה. לטענתו, בעניין סויסה, נקבעו החריגים לכלל - דהיינו, מתי טיפול בגמילה יתבצע לא במסגרת ריצוי או גזירת העונש אלא לפני כן. עם זאת, לשיטתו של המבקש, שאלת תנאי תחולת הכלל - מתי יישלח נאשם לטיפול בגמילה בעת גזירת הדין (לעומת תנאי תחולת החריג, שנקבעו בעניין סויסה) לא זכתה לתשובה סדורה בפסיקה.
9. הסוגיה השנייה, עניינה התנאים לתחולת סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין שעניינו באפשרות שלא לסטות ממתחם הענישה לקולה על אף התקיימותם של שיקולי שיקום, נוכח חומרת העבירה ומידת אשמתו של נאשם. לטענתו, ישנה חשיבות בפרשנותו של סעיף זה, בדגש על משמעותו בעבירות רכוש.
10. בנוסף, העלה המבקש טענות פרטניות בנוגע לחומרת העונש שנגזר עליו. לטענתו, העונש חורג ממדיניות הענישה המקובלת, חמור מעונשם של שותפיו, ולא ביטא משקל מספק לנסיבותיו האישיות. נוכח האמור לעיל, לשיטתו, יש לבטל את גזר הדין, ולהורות על שילובו בהליך גמילה, ורק לאחר מכן לגזור את עונשו.
11. המשיבה, מנגד, טוענת כי דין הבקשה להידחות. לשיטתה, הבקשה אינה מעלה כל סוגיה בעלת חשיבות החורגת מעניינו הפרטני של המבקש. לטענתה, המבקש מרצה כעת את עונש המאסר, ולפיכך - בקשתו כי גזר הדין יבוטל הינה תיאורטית. לגישתה, רצונו של המבקש להשתקם "צריך לבוא לידי ביטוי בהשתתפות בתכניות טיפול ושיקום במסגרת שירות בתי הסוהר, יחד עם עתירה לשחרור מוקדם לאחר ריצוי שני-שליש מתקופת מאסרו". עוד טוענת המשיבה כי למעשה מדובר בבקשה שעניינה חומרת העונש שנגזר על המבקש, אשר לטענתה אינה מצדיקה מלבד במקרים קיצוניים מתן רשות ערעור לבית משפט זה.
12. לעניין הסוגיה הראשונה שמעלה המבקש, טוענת המשיבה כי התנאים בנוגע לשילוב בגמילה מסמים בשלב גזירת הדין וריצוי העונש מוסדרים בסעיפים 82 ו-83 לחוק העונשין. לטענת המשיבה, "ספק אם יש מקום לקבוע כללים או קריטריונים נוקשים באשר לאופן הפעלתה [של הסמכות מכוח סעיפים אלה - ס' ג"] על ידי בתי המשפט בכל מקרה אינדיבידואלי". לעניין הסוגיה השנייה, טוענת המשיבה כי אף שמדובר באחד מתנאיו של תיקון 113 לחוק העונשין, אשר טרם נדון בפסיקת בית משפט זה, מקרהו של המבקש אינו מצדיק דיון מעמיק בסעיף. זאת, נוכח קביעותיו המפורטות של בית משפט השלום בנוגע למבקש ולאי עמידתו בתנאי מקדמי לתחולת של סעיף זה - "סיכוי של ממש לשיקום".
- דיון והכרעה
13. אין בידי להיעתר למבוקש. רשות ערעור ניתנת כאשר המקרה מעורר סוגיה עקרונית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים, או נוכח שיקולי צדק ייחודיים (ראו: רע"א 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)).
14. המבקש כאמור מעלה שתי סוגיות עקרוניות שלטענתו חורגות מעניינו הפרטני.

15. לעניין הסוגיה הראשונה, ראשית, אין לקבל את טענת המשיבה כי מדובר בעניין תיאורטי משום שהמבקש כבר מרצה את עונש המאסר שנגזר עליו. הסוגיה לא הפכה לתיאורטית עקב השתהותו של המבקש, אלא הימשכות ההליכים בעניינו. לפיכך, איני רואה סיבה לדחות טענה זו על הסף מטעם זה. עוד יצוין כי נקבע בעבר שאין לדחות על הסף סוגיות שהפכו עם הזמן לתיאורטיות אם משמעות דחייתן היא מתן חסינות בפני ביקורת שיפוטית (ראו: בג"ץ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5) 241, 249-250 (1999)). עם זאת, לגופם של דברים, המקרה הנוכחי אינו מצדיק מתן רשות ערעור, כפי שיפורט להלן.
16. עניין סויסה עוסק, כפי שהסביר המבקש, בחריגים שבהתקיימותם יש לאפשר טיפול גמילה בשלב המעצר. יש לציין כי סוגיה זו העסיקה ומעסיקה את הערכאות השיפוטיות, וביניהן גם את בית משפט זה כבר שנים רבות (וראו את האסמכתאות בפסקאות 7-9 בעניין סויסה). בית משפט זה חזר וקבע לעניין זה כי "מבחינה עקרונית, עם כל ההבנה והרצון לסייע למכורים לסם, שלב המעצר אינו הולם טיפול בגמילה, פרט למקרים יוצאי-דופן" (בש"פ 5813/91 בן-חמו נ' מדינת ישראל (5.3.1992)). במילים אחרות, הכלל הוא כי אין להעניק טיפול גמילה לעצור, אלא בהתקיימותם של החריגים שפורטו בעניין סויסה. טענתו של המבקש אינה עוסקת בתנאים ליישומם של הכלל במהלך תקופת המעצר, אלא, בתנאים להפעלתו במסגרת גזר הדין. המבקש טוען כי במסגרת גזירת עונשו, לא היה נכון לעשות שימוש במבחנים שעניינם החריג לכלל הנ"ל - אשר עוסקים כאמור לעיל בשלב המעצר. לטענתו, את האפשרות לשלוח מורשע לטיפול גמילה בשלב גזירת העונש יש לבחון בהתאם לסעיף 83 לחוק העונשין.
17. אין לקבל את פרשנותו של המבקש לעניין זה. סעיפים 82-83 לחוק העונשין עוסקים בסמכותו של בית המשפט ליתן צו מבחן וטיפול בנאשם שהורשע ומשתמש בסמים. סעיף 82 מגדיר סמכות זו, וסעיף 83 עוסק בתנאי הסף שבהתקיימותם רשאי בית המשפט ליתן צו מבחן זה: המורשע הסכים לכך; מצבו מצדיק טיפול גמילה; נעשו סידורים לתכנית גמילה על פי תכנית מפורטת בהתאם לתסקיר קצין מבחן. במילים אחרות, סעיף 83 לחוק העונשין אינו קובע באילו מקרים יש ליתן צו מבחן, אלא רק בתנאי הסף למתן צו זה. במסגרת זאת, איני רואה כל מניעה כי בסוגיית הפעלת שיקול הדעת וההחלטה באם ליתן צו מבחן יעשו בתי המשפט שימוש בשיקולים שהוזכרו בעניין סויסה. ביניהם, ציין השופט י' עמית בין היתר את סיכויי הצלחת הטיפול; מידת התאמתו של הנאשם לטיפול; גילו של הנאשם; עברו הפלילי; סוג העבירות המיוחסות לנאשם; ועוד. עינינו הרואות כי מדובר בשיקולים שרלוונטיים באופן כללי לשאלה אם לשלוח נאשם להליך גמילה, אשר אינם קשורים אך ורק לשלב בו נמצא ההליך הפלילי המתנהל נגדו. מדובר באמות מידה כלליות, שעניינן באיזון בין שיקולי שיקום לשיקולים של הלימה, שלום הציבור, והרתעה.
18. לבסוף לעניין זה, יצוין כי "הצינור" לקבלת מרבית המידע בהחלטה בעניין זה הוא תסקיר שירות המבחן ותכנית הגמילה המפורטת בו (שהיא כאמור תנאי סף למתן צו המבחן כאמור בסעיף 83(3) לחוק העונשין). ברי, כי בעניינו של המבקש, כפי שציין בית משפט השלום, תסקיר שירות המבחן לא היה חיובי. לפיכך, הסוגיה הראשונה שמעלה המבקש אינה מעלה סוגיה כללית החורגת מעניינו הפרטני.

19. בכל הנוגע לסוגיה השנייה, מקובלת עליו עמדתה של המשיבה. סעיף 40ד לחוק העונשין קובע את האפשרות לחרוג ממתחם הענישה ההולם שנקבע לקולה מכוח שיקולי שיקום. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע כי חריגה מעין זאת אפשרית אם נמצא "כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". בית משפט השלום קבע בהתבסס על תסקיר שרות המבחן, כי תנאי זה לא מתקיים בעניינו של המבקש. מדובר בממצא עובדתי, שלא מצאתי כל מקום להתערב בו, ודאי נוכח אמות המידה המחמירות שנקבעו לעניין זה (ראו: רע"פ 2349/13 פרץ נ' עיריית תל אביב (8.4.2013)). לפיכך, הדיון בגזר הדין לעניין חומרת העבירות בהן הורשע המבקש כעומדות בתנאי של סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין (כסיבה שלא לחרוג ממתחם הענישה ההולם על אף שיקום או סיכוי משמעותי לשיקום) היה מעבר לצורך.
20. בשולי הדברים, מעלה המבקש כאמור טענות בנוגע לעונש שנגזר עליו. כידוע, אין בחומרת העונש כדי להצדיק מתן רשות ערעור בפני בית משפט זה, אלא במקרים של סטייה משמעותית ממדיניות הענישה (ראו: רע"פ 1174/97 רפאלי נ' מדינת ישראל (24.3.1997); רע"פ 7201/97 בשירי נ' היועץ המשפטי לממשלה (11.12.1997)). במקרה דנא, לא מצאתי כי עונשו של המבקש חורג ממתחם הענישה הראוי בגין העבירות בהן הורשע. זאת, בהסתמך על עברו הפלילי, חלקו הגדול בביצוע העבירות, והעובדה כי עונש המאסר על תנאי בר ההפעלה אשר היה תלוי ועומד נגדו לא הרתיעו מלבצע. עוד יצוין כי עניינו של המבקש נדון כבר בפני שתי ערכאות, וכל טענותיו בנוגע לחומרת העונש נדחו באופן מפורט ומנומק.
21. בנסיבות אלה, כאמור, אין בידי לקבל את הבקשה למתן רשות ערעור והיא נדחית בזאת. כולי תקוה שהמבקש ינצל את יתרת תקופת מאסרו כדי להמשיך בהליך השיקום, וישתלב במסגרת של גמילה מסמים בין כותלי בית הסוהר. ניתנה היום, ג' באדר א' התשע"ד (3.2.2014).